

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/30/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8311203018
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 04. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2012:8311203018.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a sudcov JUDr. Petra Straku a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu Orange Slovensko a.s., so sídlom Prievozská č. 6/A, Bratislava, IČO: 35 697 270, právne zast. Mgr. Martinom Katriakom, advokátom so sídlom VI. Clementisa 10, 821 02 Bratislava proti žalovanej K. A., nar. XX.X.XXXX, naposledy bytom U. Q. XXX/XX, Y. XX F., zastúpenej opatrovníčkou O. Z., pracovníčkou Okresného súdu Vranov nad Topľou, o zaplatenie 3 525,49 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Svidník č. k. 21C 219/2011-113 zo dňa 29.11.2011 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e rozsudok okrem výroku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovené a výroku, ktorým bolo konanie čiastočne zastavené.

II. Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa vyslovil, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 372,06 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z tejto dlžnej sumy od 06.11.2009 až do zaplatenia a to všetko v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. Zastavil konanie o zaplatenie časti zmluvnej pokuty vo výške 1.652,83 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z tejto sumy od 06.11.2009 až do zaplatenia a žalobu v časti o zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 1.500,60 eur spolu s 9 % ročným úrokom z omeškania z tejto sumy od 06.11.2009 až do zaplatenia zamietol. Za neprijateľné podmienky súd prvého stupňa vyhlásil zmluvnú podmienku dohodnutú v zmluve o pripojení č. A 3110183 z 19.07.2007 v znení dodatku k tejto zmluve zo 14.07.2009 uvedenú v bode 2.5 tohto dodatku v tomto znení: V prípade porušenia niektorej z povinností účastníka uvedenej v bode 2.3 alebo 2.4 tohto článku (najmä ale nielen nezaplatenie splatnej ceny za služby, nedodržanie záväzku uvedeného v bode 2.2 tohto článku, jednostranné ukončenie platnosti zmluvy alebo tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti, vykonanie úkonu smerujúceho k ukončeniu platnosti tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti bez ohľadu na skutočnosť, či naozaj dôjde k ukončeniu jeho platnosti) je účastník povinný uhradiť podniku zmluvnú pokutu vo výške 331,94 Eur, zmluvnú podmienku dohodnutú v zmluve o pripojení č. A 3458104 z 10.12.2007 v znení dodatku k tejto zmluve z 10.12.2007 uvedenú v bode 2.5 tohto dodatku v tomto znení: V prípade porušenia niektorej z povinností účastníka uvedenej v bode 2.3 alebo 2.4 tohto článku (najmä ale nielen nezaplatenie splatnej ceny za služby, nedodržanie záväzku uvedeného v bode 2.2 tohto článku, jednostranné ukončenie platnosti zmluvy alebo tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti, vykonanie úkonu smerujúceho k ukončeniu platnosti tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti bez ohľadu na skutočnosť, či naozaj dôjde k ukončeniu jeho platnosti) je účastník povinný uhradiť podniku zmluvnú pokutu vo výške 10.000,- Sk, zmluvnú podmienku dohodnutú v zmluve o pripojení č. A 4042437 z 01.12.2008 v znení dodatku k tejto zmluve z 01.12.2008 uvedenú v bode 2.5 tohto dodatku v tomto znení: V prípade porušenia niektorej z

povinnosti účastníka uvedenej v bode 2.3 alebo 2.4 tohto článku (najmä ale nielen nezaplatenie splatnej ceny za služby, nedodržanie záväzku uvedeného v bode 2.2 tohto článku, jednostranné ukončenie platnosti zmluvy alebo tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti, vykonanie úkonu smerujúceho k ukončeniu platnosti tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti bez ohľadu na skutočnosť, či naozaj dôjde k ukončeniu jeho platnosti) je účastník povinný uhradiť podniku zmluvnú pokutu vo výške 10.000,- Sk (331,94 Eur), ďalej zmluvnú podmienku dohodnutú v zmluve o pripojení č. A 3726885 zo 07.05.2008 v znení dodatku k tejto zmluve zo 07.05.2008 uvedené v bode 2.5 tohto dodatku v tomto znení: V prípade porušenia niektorej z povinností účastníka uvedenej v bode 2.3 alebo 2.4 tohto článku (najmä ale nielen nezaplatenie splatnej ceny za služby, nedodržanie záväzku uvedeného v bode 2.2 tohto článku, jednostranné ukončenie platnosti zmluvy alebo tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti, vykonanie úkonu smerujúceho k ukončeniu platnosti tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti bez ohľadu na skutočnosť, či naozaj dôjde k ukončeniu jeho platnosti) je účastník povinný uhradiť podniku zmluvnú pokutu vo výške 15.000,- Sk, zmluvnú podmienku dohodnutú v zmluve o pripojení č. A 4046072 z 02.12.2008 v znení dodatku k tejto zmluve z 02.12.2008 uvedené v bode 2.5 tohto dodatku v tomto znení: V prípade porušenia niektorej z povinností účastníka uvedenej v bode 2.3 alebo 2.4 tohto článku (najmä ale nielen nezaplatenie splatnej ceny za služby, nedodržanie záväzku uvedeného v bode 2.2 tohto článku, jednostranné ukončenie platnosti zmluvy alebo tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti, vykonanie úkonu smerujúceho k ukončeniu platnosti tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti bez ohľadu na skutočnosť, či naozaj dôjde k ukončeniu jeho platnosti) je účastník povinný uhradiť podniku zmluvnú pokutu vo výške 15.000,- Sk (497,91 Eur) a zmluvnú podmienku dohodnutú v zmluve o pripojení č. A 4226462 z 21.01.2009 v znení dodatku k tejto zmluve z 21.01.2009 uvedené v bode 2.5 tohto dodatku v tomto znení: V prípade porušenia niektorej z povinností účastníka uvedenej v bode 2.3 alebo 2.4 tohto článku (najmä ale nielen nezaplatenie splatnej ceny za služby, nedodržanie záväzku uvedeného v bode 2.2 tohto článku, jednostranné ukončenie platnosti zmluvy alebo tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti, vykonanie úkonu smerujúceho k ukončeniu platnosti tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti bez ohľadu na skutočnosť, či naozaj dôjde k ukončeniu jeho platnosti) je účastník povinný uhradiť podniku zmluvnú pokutu vo výške 1.161,79 Eur (35.000,- Sk). O trovách konania rozhodol tak, že žalovanej náhradu trov konania nepriznáva.

Prvostupňový súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že zmluvné dojednania obsiahnuté v zmluve o pripojení týkajúce sa zmluvnej pokuty považoval za neprijateľné zmluvné dojednania, ktoré spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. V prípade, že ide o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o takú zmluvnú pokutu, ktorá obstojí v rámci povinnej súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a všetky osobitosti právneho úkonu, so zreteľom na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy a v neposlednom rade i so zreteľom na sankcionovanie nesplnenia povinností na strane oboch účastníkov zmluvy. Preto by nemal byť v spotrebiteľskej veci už pri samotnom uzatváraní zmluvy prísnejšie alebo výlučne sankcionovaný zmluvnou pokutou len jeden účastník zmluvy, a to spotrebiteľ, teda výrazne v neprospech jedného účastníka zmluvy.

Tak ako sú dojednané zmluvné pokuty v dodatkoch k zmluvám o pripojení ich považoval súd prvého stupňa za neprimeranú sankciu, a to s poukazom na viaceré aspekty. Z hľadiska času dodávateľ vôbec nerozlišuje situáciu, keď v dôsledku nezaplatenia ceny dôjde k ukončeniu zmluvy napríklad jeden mesiac pred uplynutím doby viazanosti a prípadom, keď spotrebiteľ nezaplatí cenu hneď v prvý mesiac viazanosti, teda na jeho začiatku. Rovnako je bez akéhokoľvek významu to, akú cenu služieb spotrebiteľ nezaplatí, t.j. či nezaplatí napríklad len cenu dojednaného mesačného poplatku, alebo nezaplatí cenu v dôsledku prekročenia tejto sumy aj niekoľkonásobne vyššiu (v tomto smere dodávateľ až do prerušenia služby spotrebiteľa nijako neobmedzuje). Zmluvná pokuta patrí dodávateľovi podľa zmluvného dojednania aj v prípade, ak nedôjde k ukončeniu zmluvy, pretože stačí len úkon spotrebiteľa, ktorý smeruje k ukončeniu zmluvy, pričom ukončenie ako také vôbec nemusí ani nastať. Ďalším aspektom je aj samotná výška zmluvnej pokuty vo vzťahu k predmetu zmluvy. V zmluve č. A3110183 a dodatku k tejto zmluve predstavuje výška mesačného poplatku za zvolený účastnícky program 3 Eur. Pri dobe viazanosti 24 mesiacov predstavuje dodávateľom garantované „cenovo zvýhodnené“ poskytovanie služieb povinnosť žalovanej platiť za tieto služby najmenej sumu 72 Eur (24 mesiacov x 3 Eur). Zmluvná pokuta pritom bola dojednaná v sume 331,94 Eur (10 000,-Sk), čo predstavuje viac ako 460% z hodnoty služieb zvoleného účastníckeho programu. V zmluve č. A3458104 a dodatku k tejto zmluve predstavuje výška mesačného poplatku za zvolený účastnícky program 19,71 Eur, pri dobe viazanosti 24 mesiacov

predstavuje dodávateľom garantované „cenovo zvýhodnené“ poskytovanie služieb povinnosť žalovanej platiť za tieto služby najmenej sumu 473,04 Eur, zmluvná pokuta pritom bola dojednaná v sume 331,94 Eur, čo predstavuje viac ako 70% z hodnoty služieb zvoleného účastníckeho programu, pri zmluve č. A4042437 je povinnosť žalovanej platiť za služby najmenej sumu 188,64 Eur, čo je pri zmluvnej pokute 331,94 Eur viac ako 175% z hodnoty služieb, pri zmluve č. A3726885 je povinnosť žalovanej platiť najmenej 378,24 Eur, čo je pri zmluvnej pokute 497,91 Eur viac ako 131% z hodnoty služieb, pri zmluve č. A4046072 je povinnosť žalovanej platiť najmenej 473,04 Eur, čo je pri zmluvnej pokute 497,91 Eur viac ako 105% z hodnoty služieb a pri zmluve č. A4226462 je povinnosť žalovanej platiť 835,20 Eur, čo je pri zmluvnej pokute 1161,79 Eur viac ako 139% z hodnoty služieb. Takto dojednané výšky zmluvných pokút, predstavujú neprímerane vysokú sankciu za nesplnenie povinností, ku ktorým sa zaplata zmluvnej pokuty dojednálo. Je pritom zrejmé, že žalobca odvíja právo na zaplata zmluvnej pokuty od nesplnenia povinností zaplatať splatné faktúry za poskytnuté služby, aj keď následne podľa pokusu o pokonávku zo dňa 22.10.2009 odstúpil od zmluvy v zmysle § 43 ods.5, zák.č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách. Po vyčerpaní služieb v rámci zvoleného účastníckeho programu pritom dodávateľ preukázateľne už neposkytuje spotrebiteľovi služby za tak zvýhodnené ceny, ako je to v rámci dojednaného programu, preto zmluvné pokuty v tomto rozsahu pôsobia ešte neprímeranejšie. Zmluvné pokuty boli dojednané len pre prípad nezaplata splatnej ceny za služby, resp. porušenia povinností upravených vo vymedzených článkoch dodatku, ktoré nesúvisia s predajom mobilného telefónu alebo iného koncového zariadenia, ktorým užívateľ prijíma služby. Nakoniec žalobca ako dodávateľ si vyhradil v zmluve ďalšie právo na náhradu škody v súvislosti s poskytnutou zľavou zo spotrebiteľskej ceny odpredaného zariadenia, a to v čl.3 Záverečné ustanovenia bod 3.7. Prípadná predajná cena takéhoto koncového zariadenia a výška zľavy nemajú žiadny vplyv na posúdenie primeranosti zmluvnej pokuty.

Vzhľadom k tomu, že zmluvné pokuty sú dojednané ako súčasť spotrebiteľských zmlúv, na ktoré sa vzťahuje okrem iných predpisov i osobitná úprava v zákone č. 40/1964 Zb. Občianskom zákonníku (ďalej len „OZ“) a to v § 52 a nasl. a neprímerane vysoká zmluvná pokuta je sankcionovaná absolútnou neplatnosťou takéhoto dojednania ako neprijateľná zmluvná podmienka, v spotrebiteľských zmluvách preto nie je možné využiť tzv. moderačné právo upravené v § 545a OZ. Neprijateľná podmienka je neplatná ako taká, preto nemožno znižovať neplatne dojednanú zmluvnú pokutu. Moderačné právo slúžiace k zníženiu neprímeranej zmluvnej pokuty sa podľa názoru súdu uplatňuje v iných právnych vzťahoch ako spotrebiteľských, pretože vo vzťahu k ustanoveniam § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka ide o všeobecnejšiu úpravu.

Ak teda odvodzoval žalobca ako dodávateľ svoj nárok na zmluvnú pokutu z neprijateľnej zmluvnej podmienky, súd prvého stupňa v časti zmluvnej pokuty žalobu zamietol a určil takúto zmluvnú podmienku za neprijateľnú priamo vo výroku rozhodnutia, v súlade s ust. § 153 ods.4 zákona č. 99/1963 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku s výnimkou výroku, ktorým súd žalobe vyhovel a výroku, ktorým bolo konanie čiastočne zastavené podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Názor týkajúci sa uplatnenia nároku na zaplata zmluvných pokút považoval za nesprávny. Mal za to, že nedodržanie riadneho plnenia si povinnosti boli v danom prípade vyvážené výhodami žalovanej, ktorá získala pri uzatváraní dodatkov. Poukázal predovšetkým na veľmi výhodnú cenu mobilných telefónov. Za využitie tejto výhody požadoval, aby žalovaná zotrvala v zmluvnom vzťahu po celú dobu viazanosti, a aby po túto dobu využívala jeho služby a platila za ne cenu. Žalovaná mala možnosť si u iného subjektu kúpiť mobilný telefón za bežné maloobchodné ceny. Mal za to, že nie je možné z porušenia zmluvnej povinnosti vyvodzovať práva spotrebiteľa a poskytovať mu neprímeranú ochranu s paušálnym zamietnutím platenia zmluvnej pokuty. Každý, kto vstupuje do zmluvného vzťahu si musí byť vedomý dôsledkov zmluvného vzťahu a nemá vstupovať do zmluvného vzťahu s určitými špekuláciami na prípadnú možnosť porušenia. Nemožno akceptovať, že sa oplatí zmluvu nedodržať a neplniť si zmluvné povinnosti. Požadovaná výška zmluvných pokút po čiastočnom späťvzati vo svojej podstate predstavovala výšku škody, ktorá žalobcovi vznikla v dôsledku toho, že žalovaná nezotrvala v zmluvných

vzťahoch po dohodnutú dobu viazanosti ako aktívny účastník služby. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutých častiach zmenil a žalobe vyhovel.

Odvolací súd preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad upravených v ust. § 212 O.s.p., nariadil pojednávania v zmysle ust. § 214 O.s.p., vec prejednal bez prítomnosti žalovanej v súlade s ust. § 101 ods. 2 O.s.p. a zistil, že rozsudok je potrebné v tejto časti ako vecne správny potvrdiť (§ 219 O.s.p.).

Z výpovede žalobcu vyplynulo, že nikdy nedošlo k uplatňovaniu zmluvnej pokuty na základe nejakých iných porušení ako základných porušení, a to platenie za služby poskytované žalobcom. Zmluvná pokuta má sankčný charakter. Nie je jednotnosť v rozhodovaní súdov, pokiaľ ide o ust. § 53a OZ.

Podľa § 53 ods. 1 OZ v znení účinnom do 31.12.2007 spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len neprijateľná podmienka).

Podľa § 53 ods. 4 OZ v znení účinnom do 31.12.2007 neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 53 ods 1 OZ v znení účinnom od 1.1.2008 spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. k) OZ v znení účinnom od 1.1.2008 za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku.

Podľa § 53 ods. 5 OZ v znení účinnom od 1.1.2008 neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že žalobca si podanou žalobou uplatňuje okrem iného nárok na zaplatenie zmluvných pokút spolu vo výške 3 153,43 Eur, po späťvzátí sumu 1 500,60 Eur, ktorú súd prvého stupňa správne zamietol. Uvedené vyplýva z dodatku k zmluve o pripojení - č. zmluvy: A 3110183, A3458104, A40442437, A3726885, A4046072, A 4226462.

Odvolací súd k argumentom pripomína žalobcovi rozsudky Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18Co 136/2010 zo dňa 9.5.2011 a 2Co 137/2010 zo dňa 29.6.2011. Vzhľadom na ustanovenie § 53a OZ už odvolací súd nemá možnosť polemizovať nad otázkou, či predmetné zmluvné pokuty sú alebo nie sú neprijateľné. Žalobca ich má zo zákona zakázané a musí si ich upraviť, ak ich chce používať. Odvolací súd nemôže byť podporovateľom protiprávneho stavu, ktorý je vyvolaný tým, že sa uplatňujú zmluvné pokuty napriek ich zákazu.

Podľa § 53a ods.1 OZ ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky

súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

Vyššie spomínaným rozsudkom sa žalobcovi nepriznalo plnenie z predmetných neprijateľných podmienok a preto má zákaz ich ďalej používať. Žalobca vo vzťahu k predmetným zmluvným pokutám neprekázal právo na plnenie.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok okrem výroku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovie a výroku, ktorým bolo konanie čiastočne zastavené ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods.1 O.s.p.).

Na zdôraznenie správnosti záveru súdu prvého stupňa odvolací súd poznamenáva:

Predmetná vec sa týka práva Európskej únie (smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách; ďalej „smernica“). Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je pomerne náročné na dodávateľov a významne chráni spotrebiteľov. Treba však povedať, že ak sa neberie do úvahy výber programu a podpis, tak spotrebiteľ takmer žiadnym spôsobom neparticipuje na koncipovaní zmluvy. Preto sa dá plne pochopiť pomerne silná ochrana spotrebiteľov, ktorú slovenský zákonodarca zakotvil v ustanovení § 54 OZ. Faktická nerovnosť medzi dodávateľom a spotrebiteľom pri vzájomnej kontraktácii je zjavná a viaceré rozhodnutia súdneho dvora na to poukazujú (napr. rozsudok C-168/05 Mostaza Claro, bod 25,26,27).

Odvolací súd nemá pochybnosti o súlade ustanovenia § 54 ods.1 OZ s právom Európskej únie, ktoré umožňuje členským štátom prijať na ochranu spotrebiteľov aj prísnejšie ustanovenia, než aké odporúča smernica Rady 93/13 /EHS (čl.8 smernice).

Odvolací súd konštatuje, že kauzy operátorov predstavujú významný podiel z nápadu vecí na súdy, a to napriek tomu, že operátori majú značnú výhodu na trhu, a to možnosť vypnúť službu neplatičovi a keď je v registri problémových prijímateľov, tak pri dojednaní novej služby môže operátor využiť informácie z registra.

Pri takýchto výhodách a súčasne vysokom počte sporov preto vzniká zákonite otázka právnej čistoty vzťahov medzi operátormi a telekomunikačnými spotrebiteľmi. Súdom prináleží súdna kontrola zmluvných podmienok a dokonca aj abstraktná kontrola zmlúv (§ 153 ods. 3, 4 O.s.p.) s cieľom vylúčiť zo života bežných ľudí nepríjemné podmienky, ktoré zhoršujú kvalitu života a tak naplniť cieľ čl. 6 citovanej smernice „postarať sa, aby spotrebiteľov neprijateľné klauzuly v zmluvách nezaväzovali“.

Odvolací súd z vlastnej činnosti môže konštatovať, že kauzy operátorov sa vyznačujú viacerými podobnými znakmi. Vysoký počet súdnych sporov operátorov so spotrebiteľmi indikuje potrebu podrobnejšej súdnej kontroly zmluvných podmienok a postupu operátorov, a to v súlade s čl. 169 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (starostlivosť o hospodárske záujmy spotrebiteľov), čl. 38 Charty základných práv EÚ (Politiky štátov zabezpečia vysoký stupeň ochrany spotrebiteľov) a neprehliadnuteľnej judikatúry súdneho dvora, najmä so zreteľom na povinnosť súdu ex offo zakročiť proti neprijateľným zmluvným podmienkam (C-240-244/98 Oceano, C-473/0 Cofidis, uznesenie C-76/10 POHOTOVOSŤ/ Korčkovská a iné).

Súd v záujme vyššej kvality života nemôže rezignovať z pozície strážcu vyváženosti ustanovení spotrebiteľských zmlúv a to ani pri nezodpovednom spotrebiteľovi. Existuje totiž nezanedbateľné nebezpečenstvo, že ak sa nevylúčia zo života spotrebiteľov nečestné zmluvné podmienky, môžu na nich doplatiť aj spotrebiteľia konajúci dobromyseľne, keďže ide o formulárové zmluvy dojednané vo viacerých prípadoch.

Žalovaná uzavrela so žalobcom zmluvu o pripojení s dobou viazanosti na 24 mesiacov. Ide v skutočnosti o tzv. viazané zmluvy a to jednak kúpnu zmluvu (kúpa mobilu) a jednak zmluvu o pripojení. Žalovaný sa zaviazal používať služby po celú dobu viazanosti, t.j. 24 mesiacov. Tomuto produktu sa zvykne hovoriť aj ako „paušál“. Žalovaný podľa týchto zmlúv mal kúpiť mobilné telefóny za zvýhodnené ceny. Súd prvého stupňa poukazujúc na takéto cenové zvýhodnenie správne uviedol, že suma zmluvnej pokuty prevyšuje hodnotu služieb zvoleného účastníckeho programu.

Podľa ustálenej judikatúry systém ochrany zavedený smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah (rozsudky Súdneho dvora EÚ zo dňa 27. 6. 2000, *Oceáno Grupo Editorial a Salvat Editores*, C-240/98, až C-244/98, ako aj z 26. 10. 2006 *Mostaza Claro*, C-168/05 Zb. I-10421, bod 25, tiež čl. 37 uznesenia Súdneho dvora vo veci C-76/10 *POHOTOVOSTĚ/Korčovská*).

So vstupom do Európskej únie prijala Slovenská republika záväzky náležite transportovať do smernice EÚ a v aplikačnej praxi aj napĺňať ciele týchto smerníc. V oblasti ochrany spotrebiteľa, a teda aj finančného spotrebiteľa Európska únia prijala viaceré smernice (napr. viď príloha smernice EP a Rady z 23. 4. 2009 č. 2009/22 o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov o súdnych príkazoch).

Smernica si stanovila práve za cieľ vyvážiť faktickú nerovnováhu medzi dodávateľom a spotrebiteľom pozitívnym zásahom štátu. Súdny dvor v rozsudku *Oceáno Grupo Editorial SAC 240/98 až C 344/98* konštatuje, že nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nepoukáže na nekalosť zmluvnej podmienky, a preto súdy v štátoch, v ktorých nie je povinné zastúpenie advokátom, majú aj bez návrhu prihliadať na neprijateľnosť zmluvnej podmienky.

Smernica ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväziť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky, obstojí ako celok (čl. 6). Cieľ je garantovať vyššiu kvalitu života bežných ľudí (pozri napr. rozsudok *Mostaza Claro*, bod 37, *Asturcom* bod 51).

Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 smernice za tak významnú, že sa má klásať principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života (pozri uznesenie súdneho dvora EÚ vo veci C-76/10 *POHOTOVOSTĚ/Korčovská*, bod 50).

Odvolací súd nijako nepopiera význam zmluvnej pokuty a ani jej dojednania, ale treba dbať aj na skutočný zmysel a cieľ inštitútu zmluvnej pokuty ako inštitútu súkromného práva zvlášť pri osobitne chránených spotrebiteľských vzťahoch. Žalobca ponúka žalovanej svoje služby ako spotrebiteľovi prostredníctvom štandardných zmlúv, ktoré má vopred pripravené a v ktorých spotrebiteľ nemôže zmluvné podmienky ovplyvniť. To platí aj pre zmluvnú pokutu, ktorú žiada zaplatiť žalobca od spotrebiteľov v paušálnej výške bez ohľadu na to, o aké zmluvné porušenie pôjde a hrozba pokuty existuje pri akomkoľvek porušení, takže zmluvné pokuty neobchádza ani aspekt neurčitosti (...v prípade porušenia niektorej z povinností ... najmä ale nielen...).

Slovné spojenie uvádzané v dodatkoch k zmluvám o pripojení, teda pod citovaným bodom 2.5 „v prípade porušenia niektorej z povinností ... najmä ale nielen“ signalizuje neurčitý okruh rôznych porušení alebo vzťahov a zmluvné pokuty za porušenie povinností, ktoré dodávateľ označí len indikatívne, sú neakceptovateľné a predstavujú neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Žalobca uplatňuje od žalovanej sankciu v podobe zmluvnej pokuty za porušenie akejkoľvek zmluvnej povinnosti a vo výške, ktorá je nezmenená bez ohľadu na to, aký čas zostáva do konca doby viazanosti. Môže teda nastať situácia, že spotrebiteľ zaplatí 23 paušálnych mesačných poplatkov, zostáva mu iba jeden poplatok a pre jeho nezaplatenie uplatní žalobca rovnakú zmluvnú pokutu, ako v prípade, keď

sa dostane do omeškania spotrebiteľ na začiatku existencie zmluvného vzťahu. Podmienky, za akých žalobca dohaduje zmluvnú pokutu v štandardných zmluvách poškodzujú spotrebiteľa. Neprimeranosť sankcie sa prejavuje osobitne v spojení s časovým aspektom, keďže spotrebiteľ je viazaný rovnakou výškou zmluvnej pokuty bez ohľadu na to, či dôjde k porušeniu zmluvnej povinnosti na začiatku alebo konci doby viazanosti. Na veci nič nemení ani to, že žalobca v priebehu konania vzal žalobu v časti zmluvnej pokuty späť.

Odvolačný súd nijako nepopiera význam zmluvnej pokuty. Uznáva jej osobitosti v porovnaní s úrokmi z omeškania, teda nepopiera popri sebe ani uplatňovanie úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty. Muselo by sa však jednať o zmluvnú pokutu, ktorá obstoje v rámci súdnej kontroly neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách so zreteľom na povahu, obsah a všetky osobitosti právneho úkonu. Pretože podmienky, za akých žalobca dohaduje zmluvnú pokutu v štandardných zmluvách podľa názoru odvolacieho súdu poškodzujú spotrebiteľa.

Súd musí brať pri vyhodnocovaní neprijateľnej zmluvnej podmienky do úvahy aj ostatné zmluvné podmienky a okolnosti, za ktorých je zmluva uzavretá (čl. 4 ods. 1 smernice, § 41 OZ).

K tvrdeniu žalobcu, že nepriznaním nároku na zmluvnú pokutu by sa spôsobilo nepomerne výhodnejšie postavenie žalovaného, ktorý porušil svoje povinnosti vyplývajúce zo zmlúv o pripojení, odvolací súd uvádza, že prípadné nároky žalobcu vyplývajúce z porušenia práva týmto tento rozsudok nijako nepopiera.

Odvolačný súd poznamenáva, že v záujme naplnenia jedného zo základných práv v Európskej únii „politiky štátov zabezpečia vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa (čl. 98 Charty základných práv Európskej únie), je treba využiť všetky efektívne prostriedky ochrany spotrebiteľa, aby sa zvyšovala prepotrebná dôvera spotrebiteľov v trh a aby neprimerané postupy dodávateľov na trhu nezaťažovali. Problémová zmluvná pokuta podľa názoru odvolacieho súdu nielenže spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech slabšej zmluvnej strany, ale má aj tendenciu negatívne ovplyvniť dôveru spotrebiteľov voči štandardizovaným produktom na trhu. Žalobca ako osoba podnikajúca na trhu elektronických komunikácií má totiž odbornú prevahu nad spotrebiteľom, ktorý im svoje služby poskytuje, a preto od neho možno očakávať, že vo vzťahu k nim sa bude správať poctivo. Ak takýmto spôsobom nepostupuje, spreneverí sa princípu dôvery, resp. princípu právnej istoty druhého účastníka zmluvného vzťahu tak, ako bol definovaný Ústavným súdom ČR v Náleze zo dňa 15. 6. 2009 sp. zn. I. ÚS 342/09 a takémuto konaniu nemožno poskytnúť právnu ochranu.

Súdna kontrola štandardných zmlúv je postavená na absolútnej neplatnosti neprijateľných klauzúl a bolo by v rozpore s cieľom smernice, ak by sa pred neprijateľnou podmienkou jeden spotrebiteľ chránil a druhý nie. Rozhodujúce je, že problémová zmluvná pokuta v spotrebiteľskej zmluve je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa a nie je rozhodujúca vôľa a subjektívny postoj zmluvných strán.

Rozsudok prvostupňového súdu je v napadnutom výroku vecne správny, a preto boli splnené zákonné podmienky na jeho potvrdenie (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Úspešnej žalovanej v odvolacom konaní trovy nevznikli a tomu zodpovedá aj výrok o nepriznaní trov odvolacieho konania postupom podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.